

گسترش ساخت موشک، در شبه قاره هند

پرسش:

در این اواخر شاهد یک سلسله آزمایش های موشکی در شبه قاره هند بودیم. چنان چه هند در ماه مارچ 2017م مجموعه ای از موشک های دفاعی پیشرفته خود را در جزیره عبدالکریم(در حوالی ساحل اودیشا در خلیج بنگال) آزمایش نمود. پاکستان نیز در اوایل سال جاری مجموعه از موشک های موسوم به ابابیل خود را که قدرت هدف گیری 2200 کیلومتری و امکانات حمل کلاهک های گوناگون هسته ای را دارا می باشد به آزمایش گرفت. پرسش این است که آیا این آزمایش های موشکی، بخشی از رقابت تسلیحاتی جدید میان هند و پاکستان به شمار می رود یا خیر؟ و این که پیامد های منطقه ای این آزمایش ها چه خواهد بود؟

پاسخ:

اصل آزمایش های موشکی در هند و پاکستان بر می گردد به تداوم تلاش های دو کشور در جهت استحکام بقای هسته ای طرفین از طریق گسترش توانایی های شان به منظور اقدام به حمله دوم می باشد. برای درک بهتر این مسأله لازم است معلومات مختصری را از رقابت تسلیحاتی هسته ای موجود در شبه قاره هند ارایه نمایم.

1- دولت ها در اصل به دو دلیل تلاش می کنند به سلاح های هسته ای دسترسی داشته باشند:

اول: افزایش توانایی نظامی کور کورانه و متعارف، به گونه مثال کوریای شمالی در این راستا در حرکت می باشد، زیرا این کشور سلاح هسته ای را برای چیره شدن بر پیشروی های نظامی متعارف کوریای جنوبی و به منظور کشمکش و مشاجره با امریکا، یک اصل و اساس می شمارد؛ امریکایی که هزاران سربازش را در منطقه خلع سلاح شده کوریا مستقر نموده است!

دوم: رویا رویی با دولت های که دارای سلاح های هسته ای می باشند؛ طور مثال: زمانی که اتحاد شوروی در گسترش ساخت چتر هسته ای و یکجا شدن با چین در جنگ کوریا ناکام ماند. چین اقدام به دستیابی سلاح های هسته ای نمود و این کار به هند انگیزه داد تا برنامه هسته ای اش را ادامه دهد. تداوم فعالیت های هسته ای هند به نوبه خود پاکستان را بر انگیزت تا شروع به فعالیت های هسته ای نماید. به این ترتیب هر یک از این سه کشور تلاش نمودند تا برای جلوگیری از حملات احتمالی هسته ای طرف مقابل، توازن هسته ای در میان شان حفظ گردد.

2- پس تنها داشتن کلاهک های هسته ای کافی نیست تا یک قدرت از حملات خصمانه دشمنان هسته ای اش در امان باشد، بلکه دولتی موفق است که کلاهک های هسته ای بیشتری برای دفاع و در عین حال توانایی حفاظت از سپر هسته ای خود را نیز داشته باشد. داشتن توانایی پرتاب کلاهک های هسته ای و هدف قرار دادن موفقانه مراکز هسته ای دشمن را حمله اول و داشتن توانایی خنثی سازی حمله اول و پرتاب کلاهک های هسته ای متقابل جهت انتقام را حمله دوم می نامند.

بدین معنی که اگر یک دولت قادر بود حمله اول را دفع نماید، باید به اندازه کافی دارای کلاهک های هسته ای جهت رویارویی با حملات دشمن باشد، که این تقابل را سه تایی هسته ای می گویند. این زمانی تحقق پیدا می کند که یک دولت زیر دریایی هایی داشته باشد که توانایی پرتاب موشک های هسته ای و تخریب توانایی های نظامی و هوایی دشمن را داشته باشد؛ زیرا به سختی می توان زیر دریایی ها را شناخت.

3- هرگاه دو دولت از توانایی حمله دوم برخوردار باشند، در این صورت باز دارندگی هسته ای می تواند کارایی درستی داشته باشد، زیرا این توانایی امکان تخریب متقابل را فراهم می کند و ترس از چنین تخریبی مانع اقدام هر دو طرف به راه اندازی حمله اول می شود. استراتژیست های هسته ای این حالت را تخریب متقابل یا (MAD) می نامند.

پس برخلاف سلاح های معمول، ارزش واقعی سلاح های هسته ای در این است که چگونه می توان مانع استفاده دشمن از این سلاح ها شد.

4- از سال 1998م بدین سو که هند و پاکستان شروع به آزمایش های هسته ای نموده اند، دانشمندان هسته ای و استراتژیست ها و سیاستمداران پیوسته در تلاش اند نظریه باز دارندگی هسته ای فوق الذکر را در عمل پیاده نمایند و هر دو کشور به دلیل پدیده تخریب متقابل یا (MAD) به این باور اند که صلح هسته ای در این شبه قاره عملاً موجود است. این دقیقاً محرک اصلی گسترش سریع تکنولوژی ساخت و تولید موشک و کوچک سازی کلاهک های هسته ای به منظور حمل آن توسط موشک ها و هم چنین گسترش پرتاب آن به شمار می رود. در عین حال برای درک تجارب موشکی اخیر میان هند و پاکستان، ناچار باید هدف از باز دارندگی هسته ای را به بررسی گرفت. در چند دهه اخیر هر دو طرف در ساخت تکنولوژی موشکی و فراهم آوری گزینه حمله اول، پیشرفت هایی داشته اند. بر علاوه تحولات اخیر، بیانگر این است که تلاش های بزرگی در خصوص حفظ گزینه حمله دوم به خرج داده شده است که در این زمینه به مثال های ذیل توجه نماید:

ا- زیر دریایی موشک های بالستیک یا (SLBM): پاکستان بتاريخ 9 جنوری 2017م موشک موسوم به "بابر3" و کروز خود را که از زیر آب و با قدرت پرتاب 450 کیلومتر است، از جای نامعلومی در بحر

هند موفقانه آزمایش کرد. این موشک به دلیلی در بحر آزمایش شد که از کشف رمز و راز آن جلوگیری شده باشد.

اردوی پاکستان در مورد هدف آزمایش موشک "بابر 3" گفت: «این موشکی است که اسلام آباد را قادر می سازد تا از "حمله دوم" جلوگیری نماید.» اما با آن هم پاکستان زیردریایی هسته ای در اختیار ندارد و مجبور است برای حمل "بابر 3" از زیردریایی هایی دیزلی و برقی که توانایی محدودی برای باقی ماندن در زیر آب را دارا اند، استفاده می کند.

آزمایش موشک "بابر 3" پاکستان، پاسخی بود به آزمایش موشک هند موسوم به (K4) که در ماه می 2014م توسط زیردریایی موشک های بالستیک هند یا (SLBM) پرتاب گردیده بود. این موشک با قدرت پرتاب 3 هزار کیلومتر می تواند پاکستان و چین را هدف قرار دهد. به این ترتیب هر یک از هند و پاکستان توانایی اقدام به حمله دوم را دارا می باشند.

ب- وسایل نقلیه ای چند کاربردی یا (MIRV): هند در ماه دسامبر 2016م و جنوری 2017م دو آزمایش موشکی را انجام داد که از توانایی حمل کلاهک هسته ای برخوردار بود. آزمایش نخست توسط موشک بالستیکی زمین به زمین "اجنی - V" صورت گرفت که خود تحول سریعی در سپر هسته ای به شمار می رود. آزمایش دوم توسط موشکی موسوم به "اجنی پنج" صورت گرفت که توان حمل کلاهک های هسته ای را دارا بوده و می تواند در یک زمان چند هدف را مورد اصابت قرار دهد. در عین حال این موشک، قدرت پرتاب 5 هزار کیلومتر را دارد.

به رغم این همه دهلی نو، در ماه جنوری 2017م موشک نوع "اجنی چهار" را نیز آزمایش نمود که این موشک می تواند هدف را از فاصله 4 هزار کیلومتری نابود کند. موشک "اجنی پنج" هند به این کشور امکان می دهد مواضع هسته ای موجود در داخل چین را هدف قرار دهد.

پاکستان نیز در سال جاری سیستم موشکی موسوم به "ابابیل" را آزمایش نمود، سیستمی که از امکانات وسایل نقلیه چند هدفانه یا (MIRV) برخوردار می باشد. در بیانیه ای که توسط اردوی پاکستان منتشر گردید گفته شد که نخستین موشک ابابیل بالستیکی زمین به زمین، موفقانه آزمایش گردید. این موشک می تواند فاصله 2200 کیلومتر را طی نموده و توانایی حمل کلاهک های گوناگون را دارا می باشد. آزمایش نامبرده به کمک تکنالوژی (MIRV) یا اصابت چند هدف در یک زمان، صورت گرفت که می تواند مواضع گوناگونی را با دقت تمام هدف قرار دهد و سیستم رادار دشمن را تخریب نماید.

موشک ابابیل پاکستان به منظور تحت تأثیر قرار دادن سیستم دفاع موشک های بالستیکی هند طراحی گردیده که هدف آن دفاع هسته ای می باشد. هند نیز به منظور سقوط دادن موشک های هسته ای احتمالی پاکستان سرگرم ساخت موشک های دفاعی موسوم به اشوین (Ashvin) می باشد. با گسترش تکنالوژی MIRV، یک موشک هسته ای می تواند به چندین موشک هسته ای تبدیل شود و این به معنی برخوردار شدن از توانایی خنثی نمودن قدرت موشک های دفاعی می باشد.

5- بدون شک رقابت تسلیحاتی هسته ای میان هند و پاکستان به هدف آمادگی برای گزینه حمله دوم می باشد، ضربه ای که توازن هسته ای هند با رقیب اش چین را دگرگون خواهد ساخت. این در حالی است که چین در خصوص مسأله سپر هسته ای در پایین ترین حد ممکن قرار دارد. تحول سریع رو به رشد هند در تکنالوژی (MIRV) و زیردریایی هایی که توان حمل موشک را دارد، باعث تشویق رهبران هند گردیده

است. چنان چه ژنرال بیبین راوات فرمانده اردوی هند در اظهاراتی گفت که کشورش آماده است در دو جبهه و بصورت هم زمان با پاکستان و چین وارد نبرد شود.

آزمایش موشک "اجنی پنج" توسط هند، خشم چین را بر انگیزیت و متاقب آن، هوا چون بینگ سخنگوی وزارت خارجه چین گفت: «شورای امنیت سازمان ملل لوایح صریح و روشنی دارد که می توان جواز و یا عدم گسترش ساخت موشک های بالستیکی دارای امکانات حمل کلاهک های هسته ای توسط هند را بررسی کرد.» وزارت خارجه چین افزوده که اهداف هند از ساخت موشک اجنی پنج احتمالاً رویا رویی با چین است.

6- امکان ندارد هند بدون همکاری امریکا و با استفاده از توافقنامه (123) که در سال 2005م توسط دو طرف امضاء گردید بود، دست به این سیاست تحریک آمیز زده باشد. هند بر اساس توافقنامه فوق الذکر توانست به کمک های ثابت سوخت هسته ای برای راکتورهای غیر نظامی اش دست پیدا کند که در ادامه، هند این سوخت ها را در برنامه هسته ای خود به کار گرفت. اداره حکومت ترامپ به صراحت گفت که قصد دارد پیشرفت هایی را که اداره قبلی امریکا با هند بدست آورده بود، هم چنان ادامه دهد و بر اساس آن عمل نماید.

جنرال جیمس متیس، وزیر دفاع امریکا بتاريخ 8 فبروری 2017م در یک تماس تلفونی با همتای هندی اش این مانور را پیشرفت بزرگ خوانده و پیشرفت های هند در سال های اخیر را ستوده و به هم کاری های مشترک دو کشور در عرصه دفاعی اشاره کرد و گفت: «اداره جدید امریکا به شدت علاقمند است این همکاری ها را ادامه داده و سیاست های بعدی اش را بر اساس آن استوار نماید.»

انتظار می رود امریکا با استفاده از رقابت تسلیحاتی هسته ای موجود در شبه قاره هند، پای چین را نیز به این رقابت ها بکشاند. هدف امریکا از این کار، دور نمودن چین از فعالیت های اقتصادی و کشتانیدن آن به جانب فعالیت های نظامی می باشد، تا به این ترتیب زمینه فروپاشی و شکست چین را فراهم نماید. درست همان سیاستی که ایالات متحده بر علیه اتحاد شوروی سابق به کار گرفت. در حال حاضر چین هنوز کمترین میزان تکنالوژی سپر هسته ای را در اختیار دارد و پیوسته از داخل شدن به میدان رقابت های تسلیحات هسته ای سر باز می زند.

12 جمادی الاخر 1438هـ.ق

11مارچ 2017م